

**ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

**Гуманітарний факультет
Кафедра українознавства, культури та документознавства**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор - проректор з
науково-педагогічної роботи

_____ Б.О. Коробко
« » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

(назва навчальної дисципліни)

підготовки **бакалавра** _____
(назва ступеня вищої освіти)
спеціальності **для всіх** _____
(шифр і назва спеціальності)

**Полтава
2019 рік**

Робоча програма «Філософія» для студентів усіх спеціальностей.
Складена відповідно до освітніх програм бакалавра усіх спеціальностей, 15 с.

Розробник: Чернишов В.В., к.філос.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри українознавства, культури та документознавства

Протокол від «29» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри українознавства, культури
та документознавства

Передерій І.Г.

«___» _____ 2019 року

Схвалено навчально-методичною радою Гуманітарного факультету

Протокол від «___» _____ 2019 року № ___

Голова навчально-методичної ради

Аляєв Г.Є.

«___» _____ 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування Показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика Навчальної дисципліни	
		форма навчання денна	форма навчання заочна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>для всіх</u>	обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90			
Модулів – 1	Спеціальність <u>для всіх</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1 або 2, або 3, або 4-й	2-й
		Семестр	
	1 або 2, або 3, або 4, або 5, або 6, або 7-й	1-й	
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	Лекції	
		16 год.	0 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	0 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	90 год.
Індивідуальна робота:			
0 год.			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 34/56

для заочної форми навчання – 0/90

2. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є набуття студентами знань про філософію як інтегральний феномен інтелектуальної культури на історичному та особистісному рівнях та формування загальних та фахових компетентностей, таких як: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність до письмової та усної комунікації державною та іноземною мовами; навички використання інформаційних і комунікативних технологій; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність приймати обґрунтовані рішення; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність працювати в команді; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); здатність забезпечувати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах; здатність використовувати методи систематизації, пошуку, збереження, класифікації інформації для різних типів контенту та носіїв; здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології та програмне забезпечення для вирішення завдань спеціальності.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Оволодіння філософським знанням ґрунтується на тісному взаємозв'язку з іншими навчальними дисциплінами, зокрема з такими як «історія», «логіка», «релігієзнавство», «соціологія», «політологія», «етика» та «естетика», а також рештою дисциплін гуманітарного, математичного, суспільного, природничого та технічного циклів, з огляду на інтегральний характер філософського знання.

Базується на шкільних курсах дисциплін «Історія», «Людина і світ», «Культурознавство» та ін.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є вироблення у студентів умінь абстрактного та критичного мислення, філософського аналізу, роботи з текстом, веденню філософських та наукових дискусій, тощо.

Згідно з вимогами освітньої програми компетентності студенти повинні:

знати:

- специфіку та межі філософського знання (принцип «Docta ignorantia»);
- відмінності між історичним та вічним вимірами філософування (принцип «Philosophia perennis»);
- відмінності філософського знання від міфології, релігії, науки, мистецтва, кон'юнктурних міркувань політичної ідеології, буденних міркувань т.зв. «здорового глузду»;
- історичні типи філософування, філософські напрями та школи, видатних мислителів;
- хронологічні межі, топологію та особливості історико-філософських періодів;
- особливості формулювання т. зв. «великих питань» філософії;
- концептуальні особливості постановки питань та відповідей на «великі філософські питання» найбільш помітних мислителів;

уміти:

- відрізнити філософію від міфології, релігії, науки, мистецтва, кон'юнктурних міркувань політичної ідеології, буденних міркувань «здорового глузду»;
- розрізнити історичні контексти філософування, філософські школи та напрями;
- вести філософську дискусію;
- обґрунтовувати та аргументовано захищати власну позицію;
- узагальнювати, переводячи факти досвіду у теоретичну площину;
- застосовувати отримані теоретичні знання у розв'язанні практичних завдань;
- знаходити шляхи до діалогу як засобу вирішення професійних, соціальних і етичних проблем досягнення консенсусу.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Мінімальні порогові рівні оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни:

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
60-63	E	Достатньо	Студент має загальне уявлення про зміст й головні положення курсу, може подати ключові визначення в межах матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основним матеріалом на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання теоретичних і практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній у всіх складових навчальної дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:
 екзамени;
 комплексні іспити;
 стандартизовані тести;
 презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
 аналітичні звіти, реферати, есе.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

Вступ

Загальна інформація про курс. Структура курсу. Правила МРОЗ. Огляд бібліографії курсу.

Тема 1. Що таке філософія?

Проблема визначення філософії. Філософія і здоровий глузд. Філософська методологія та межі філософського знання. Співвідношення філософії та науки.

Семінарське заняття № 1.

Тема 2. Філософія релігії.

Що таке філософія релігії? Ідея Бога. Проблема доведення та аргументи щодо існування Бога. Проблема зла та теодицея. Віра та розум: проблема співвідношення. Філософські спроби пояснення чудес. Проблема смерті у філософії. Нудна вічність.

Тема 3. Моральна філософія.

Що таке моральна філософія? Структура етико-філософського знання: прикладна етика, етичні теорії, мета-етика. Спроби філософсько-теоретичного обґрунтування

етичних концепцій (теорія добродесного життя, деонтологія, консеквенціалізм). Проблеми мета-етики (натуралізм, релятивізм, емотивізм).

Тема 4. Соціально-політична філософія.

Що таке соціально-політична філософія? Проблема рівності у соціальному та політичному вимірах: рівний розподіл благ та можливостей, демократія (пряма та посередницька). Критика демократії. Філософська проблема свободи людини: негативна та позитивна свобода, свобода совісті та свобода слова. Спроби філософського обґрунтування та виправдання права держави на обмеження свободи, застосування сили і покарання. Право громадян на прояв громадянської непокори.

Тема 5. Епістемологія: філософська теорія пізнання

Що таке філософська теорія пізнання? Реалізм здорового глузду. Виклик скептицизму та проблема засад людського пізнання. Принцип «Cogito». Ідеалізм та його різновиди (об'єктивний, суб'єктивний, трансцендентальний, абсолютний). Матеріалізм та його різновиди (стихийний, механістичний, діалектичний). Феноменалізм. Філософський реалізм та його різновиди (представницький, причинний, критичний).

Тема 6. Філософія науки.

Що таке філософія науки? Філософські проблеми наукового методу. Проблема індукції та спроби її розв'язання. Верифікація та фальсифікація. Фальсифікаціонізм: гіпотези та спростування. Сцієнтизм та його філософська критика.

Тема 7. Філософія свідомості.

Що таке філософія свідомості? Філософська психологія. Картезіанський дуалізм. Дуалізм без взаємодії. Фізикалізм. Теорія типологічної тотожності. Теорія знакової тотожності. Біхевіоризм. Функціоналізм. Проблема свідомості іншого. Аргумент від аналогії та його критика.

Тема 8. Філософія мистецтва

Що таке філософія мистецтва? Проблема визначення мистецтва. Теорія родинної схожості. Теорія значущих форм. Ідеалістична теорія мистецтва. Інституційна теорія мистецтва. Еволюційна теорія мистецтва. Анти-інтенціоналізм. Проблема історичної автентичності та художньої цінності підробок.

Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

Тема 9. Антична філософія: ранній період

Що таке антична філософія? Передфілософська традиція: рання традиція шукань мудрості; міфологічна свідомість: побутовий, поетичний та релігійний виміри; культ семи мудреців давньої Еллади. Іонійська філософія: мілетці (Талес, Анаксимандр, Анаксимен), Геракліт. Італіки: Пітагор та пітагорейці. Фізіологи: Емпедокл, Анаксагор. Елеати: Парменід, Зенон. Атомісти: Демокріт.

Семінарське заняття № 2.

Тема 10. Антична філософія: класичний період.

Філософія Сократа: життя; суперечка з софістами; сократичний поворот у філософії; етика та пізнання; іронія, маевтика, діалектика; помірний інтелектуалізм. Філософія Платона: корпус творів та хронологія творчості; вчення про державу; теорія ідей; платонівська космогонія; теорія душі й безсмертя; теорія пізнання й сприйняття (анамнези, пристрасті); система філософії. Філософія Арістотеля: корпус текстів Арістотеля; логіка; фізика; теологія або перша філософія (метафізика); психологія; етика; політика.

Семінарське заняття № 3.

Тема 11. Філософія у добу пізньої Античності та Середньовіччя

Філософія після Арістотеля: елліністичний світ; сократичні школи: кініки, киренаїки, мегаріки; античний скептицизм; епікурейці; стоїки; Плотін. Ранньохристиянська та середньовічна філософія. Отці Церкви: релігійний розвиток юдеїв; християнство упродовж перших чотирьох століть; три вчителі Церкви; філософія та теологія бл. Августина; V та VI століття; св. Бенедикт Нурсійський і Григорій Великий.

Схоласти та схоластична філософія: папство у «темні віки»; Йоан Скот Еріугена; церковна реформа XI ст., Ансельм Кентерберійський; мусульманська культура та філософія; XII та XIII ст.; мислителі-домініканці (Альберт Великий, Тома Аквінський); мислителі-францисканці (Бонавентура, Йоан Дунс Скот, Вільям Оккам).

Семінарське заняття № 4.

Тема 12. Філософія у добу Відродження

Що таке доба великого європейського Відродження наук та мистецтв? Передумови доби Відродження: західні елементи та вплив Візантії. Францисканська духовність: Данте Аліґ'єрі, Христофор Колумб, абат Мерсен. Гуманісти: Нікола Кузанський, Еразм з Роттердаму, Мішель Монтень та ін. Натурфілософи та математики: Роджер Бекон, Леонардо да Вінчі, Микола Коперник, Джордано Бруно, Галілей, Ісак Ньютон та ін. Соціально-політичні мислителі: Томас Мор, Томмазо Кампанелла, Ніколо Макіавеллі та ін.

Семінарське заняття № 5.

Тема 13. Філософія Нового часу

Що таке Новий час? Що таке модерна філософія? Емпіризм та його критики: Френсіс Бекон, Томас Гоббс, Джон Локк, Джордж Берклі, Девід Г'юм. Раціоналізм та його критики: Рене Декарт, Бенедикт Спіноза, Готфрід Вільгельм Ляйбніц, Христіан Вольф, Блез Паскаль, Ніколя Мальбранш. Дві центральні проблеми філософії Нового часу: проблема наукового методу та проблема субстанції.

Семінарське заняття № 6.

Тема 14. Філософія німецького ідеалізму.

Що таке філософія німецького ідеалізму? Трансцендентальний ідеалізм. Імануїл Кант: життя та творчість; теорія пізнання; моральна філософія. Йоган Фіхте. Йозеф Шеллінґ. Абсолютний ідеалізм (панлогізм): Г.В.Ф. Гегель.

Семінарське заняття № 7.

Тема 15. Філософія XIX ст.

Континентальна традиція. Філософія життя (Lebensphilosophie): Артур Шопенгауер, Сьорен Кьєркегор, Вільгельм Дільтей, Фрідріх Ніцше, Анрі Бергсон. Відродження філософії Арістотеля: Адольф Тренделенбург, Френсіс Brentano. Позитивізм: Огюст Конт, Ернст Мах. Марксизм: Карл Маркс, Фрідріх Енгельс. Психологія: Зигмунд Фройд, Карл Густав Юнг та ін. Британсько-Американська філософія: утилітаризм: Джеремі Бентам, Джон Стюарт Міль. Прагматизм: Вільям Джемс, Джон Дьюї, Чарльз Сандерс Пірс. Відродження філософії Арістотеля. Відродження філософії томізму: неотомізм.

Семінарське заняття № 8.

Тема 16. Філософія у XX столітті та сучасна філософія.

Європейська континентальна традиція. Феноменологія: Едмунд Гуссерль, Макс Шелер та ін. Мартін Гайдеггер. Екзистенціальна філософія й екзистенціалізм. Пізній позитивізм і постпозитивізм. Структуралізм і пост-структуралізм (постмодернізм). Комунікативна філософія. Аналітична філософія: філософія логічного аналізу. Людвіг Вітгенштайн. Філософія науки.

Семінарське заняття № 9.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	У тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Філософські проблеми сучасності												
Вступ	0,5	0,5					5					5
Тема 1. Що таке філософія?	4,5	1,5				3	5					5
Тема 2. Філософія релігії	5	2				3	5					5
Тема 3. Моральна філософія	5	2				3	5					5
Тема 4. Соціально-політична філософія	5	2				3	5					5
Тема 5. Епістемологія: філософська теорія пізнання	5	2				3	5					5
Тема 6. Філософія науки	5	2				3	5					5
Тема 7. Філософія свідомості	5	2				3	5					5
Тема 8. Філософія мистецтва	5	2				3	5					5
Разом за змістовим модулем 1	40	16				24	45					45
Змістовий модуль 2. Історія філософії												
Тема 9. Антична філософія: ранній період	5		2			3	5					5
Тема 10. Антична філософія: класичний період	6		2			4	5					5
Тема 11. Філософія у добу пізньої Античності та Середньовіччя	5		2			3	5					5
Тема 12. Філософія у добу Відродження	5		2			3	5					5
Тема 13. Філософія Нового часу	6		2			4	5					5
Тема 14. Німецький ідеалізм	5		2			3	5					5
Тема 15. Довге ХІХ століття	6		2			4	5					5
Тема 16. Філософія у ХХ столітті та сучасна філософія	12		4			8	10					10
Разом за змістовим модулем 2	50		18			32	45					45
Усього годин	90	16	18			56	90					90

9. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість	Кількість

з/п		годин для денної форми	годин для заочної форми
1	Що таке філософія? 1. Що таке філософія: проблема визначення. 2. Філософія та історія філософії. 3. Для чого й як вивчати філософію? 4. Чи є філософія складною? 5. Межі філософської компетентності.	2	
2	Антична філософія. Частина 1 1. Передфілософська традиція. 2. Рання грецька філософія.	2	
3	Антична філософія. Частина 2 1. Сократ. 2. Платон. 3. Арістотель.	2	
4	Філософія у добу пізньої Античності та Середньовіччі 1. Філософія після Арістотеля. 2. Ранньохристиянська та середньовічна філософія.	2	
5	Філософія у добу Відродження 1. Передумови великого європейського Відродження. 2. Метафізики та гуманісти доби Відродження. 3. Натурфілософи та математики доби Відродження. 4. Соціально-політичні мислителі доби Відродження.	2	
6	Філософія Нового часу 1. Емпіризм та його критики. 2. Раціоналізм та його критики. 3. Дві центральні проблеми філософії Нового часу: проблема наукового методу та проблема субстанції.	2	
7	Німецький ідеалізм 1. Трансцендентальний ідеалізм. 2. Абсолютний ідеалізм (панлогізм): Г.В.Ф. Гегель.	2	
8	Довге ХІХ століття 1. Континентальна традиція філософування. 2. Британсько-американська філософія. 3. Відродження філософії Арістотеля. 4. Відродження філософії томізму: неотомізм.	2	
9	Сучасна філософія 1. Європейська континентальна традиція у ХХ ст. 2. Аналітична філософія.	2	
	Усього	18	0

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
	Практичні заняття не передбачені		

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми

Лабораторні заняття не передбачені	

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до семінарських занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедр);
- підготовка до складання іспиту за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1	Проблема визначення філософії. Зв'язок філософії з іншими сферами людського життя та інтелектуальної активності людини: релігією, наукою, мистецтвом. Філософія і міфологія.	5	8
2	Антична філософія. Загальна характеристика античної філософії: хронологія та топологія. Рання грецька філософія. Класична грецька філософія: Сократ, Платон, Аристотель та його учні. Філософія у добу Еллінізму.	5	8
3	Філософія у добу Середньовіччя. Загальна характеристика періоду Середньовіччя. Рання християнська писемність й феномен апологетів. Грецька та латинська патристика. Бл. Августин: особистість та вчення. Схоластика та схоластична філософія. Візантійська філософія.	5	8
4	Філософія у Новий час. Загальна характеристика доби та філософії Нового часу. Головні філософські питання. Емпірична філософія. Раціоналістична філософія. Філософія у добу Просвітництва. Національні особливості філософії у добу Просвітництва: Англія, Шотландія, Франція, Німеччина, Україна. Філософія Д. Г'юма. Т. Рід і шотландська школа здорового глузду.	5	8
5	Філософія у XIX ст. Загальна характеристика філософії XIX ст. Неаристотелізм та неотомізм XIX ст. Утилітаризм та прагматизм. Філософія психоаналізу. «Філософія життя» XIX ст. Сучасна філософія. Загальна характеристика сучасної філософії. Феноменологія та герменевтика. Позитивізм. Британсько-американська аналітична філософія. Екзистенціальна філософія й екзистенціалізм. Структуралізм та пост-структуралізм (постмодернізм). Комунікативна практична філософія.	6	10
6	Критика грецького політеїзму Ксенофаном з Колофону. Раціональні доведення існування Бога. Онтологічний аргумент Ансельма Кентерберійського. П'ять доведень св. Томи Аквіната. Доведення В. Пейлі. Критика раціональних доведень.	5	8
7	Моральна філософія: підстави етичної нормативності. Прикладна етика. Чи мають тварини права? Політика, справедливість, суспільство.	5	8

8	Розмаїття визначень поняття «політика» та «держава». Інтерпретації політики та держави у Конфуція, легістів, Платона, Аристотеля та стоїків.	5	8
9	Зв'язок логіки та метафізики. Теорія пізнання. Філософія мови. Філософські проблеми науки та техніки.	5	8
10	Сучасні філософські концепції свідомості.	5	8
11	Філософська естетика та філософське осмислення мистецтва.	5	8
	Разом	56	90

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, семінарських занять, індивідуальних та групових консультацій.

Під час проведення лекцій та семінарських занять використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєннями студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час семінарських занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового екзамену.

Екзаменаційні питання з дисципліни «Філософія»

1. Проблема визначення філософії.
2. Філософія і «здоровий глузд».
3. Філософська методологія та межі філософського знання.
4. Співвідношення філософії та науки.
5. Рання грецька філософія: іонійці, італійці та елеати.
6. Античний атомізм.
7. Філософія Сократа.
8. Філософія Платона та платонізм.
9. Філософія Аристотеля.
10. Сократичні школи: кініки, киренаїки, мегарики.
11. Філософія стоїків та епікурейців.
12. Античний скептицизм.
13. Філософія неоплатонізму.

14. Філософія Аврелія Августина.
15. Філософські проблеми патристики.
16. Схоластика та схоластична філософія.
17. «Онтологічний аргумент» Ансельма Кентерберійського.
18. Проблема універсалій у середньовічній філософії і сьогодні.
19. Філософія Томи Аквінського.
20. Філософія Йоана Дунса Скота.
21. Пізня схоластика: томісти, скотисти та оккамісти.
22. Гуманісти доби Відродження.
23. «Філософія природи» у добу Відродження.
24. Раціоналізм Нового часу.
25. Філософія Р. Декарта.
26. Філософія Б. Спінози.
27. Філософія Ляйбніца.
28. Емпіризм Нового часу.
29. Філософія Т. Гоббса.
30. Філософія Дж. Лока.
31. Філософія Д. Г'юма.
32. Філософія французьких мислителів доби Просвітництва.
33. Філософія Іммануїла Канта.
34. Філософія німецького ідеалізму.
35. «Філософія життя» від А. Шопенгауера до Ф. Ніцше
36. Філософія марксизму.
37. Британсько-американська аналітична філософія.
38. Феноменологія та герменевтика.
39. Філософія неотомізму.
40. Філософія постмодерну: структуралізм та пост-структуралізм.
41. Комунікативна філософія.
42. Аргументи доведення існування Бога. Проблема теодицеї.
43. Проблема смерті у філософії.
44. Моральна філософія: прикладна етика, етичні теорії, мета-етика.
45. Спроби філософського обґрунтування етичних концепцій (теорія добродесного життя, деонтологія, консеквенціалізм).
46. Проблеми мета-етики (натуралізм, релятивізм, емотивізм).
47. Проблема рівності у політичній філософії.
48. Філософська проблема свободи людини.
49. Філософське обґрунтування права на застосування сили та покарання.
50. Ідеалізм, матеріалізм, реалізм та їх різновиди та представники.
51. Філософські проблеми наукового методу.
52. Філософська критика сцієнтизму.
53. Філософські концепції свідомості та їх різновиди: дуалізм, біхевіоризм, функціоналізм, тощо.
54. Проблема визначення мистецтва. Теорія родинної схожості.
55. Теорія значущих форм у філософії мистецтва.
56. Ідеалістична теорія мистецтва.
57. Інституційна теорія мистецтва.
58. Еволюційна теорія мистецтва.
59. Анти-інтенційна теорія мистецтва.
60. Проблема історичної автентичності у філософії мистецтва.

а) для екзамену:

Поточне оцінювання, тестування та самостійна й індивідуальна робота								Семестровий екзамен	Сума
Змістовий модуль 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Індивідуальні завдання	
2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5		0
Змістовий модуль 2									
T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16		
3	4	3	4	4	4	4	4	0	
								50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

– при підсумковому контролі у вигляді екзамену 50 балів відведено на поточний контроль, а 50 балів – на підсумковий (для допуску до екзамену необхідно мати не менше 25 балів поточної успішності).

– .

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на семінарських заняттях (відповіді на семінарах, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів.

Присутність на лекціях і семінарах не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка»

17. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні вказівки до семінарських занять.
3. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт.
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни.
5. Правила модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.

18. Рекомендована література

Базова

1. *Філософія. Курс лекцій для студентів усіх напрямків підготовки усіх форм навчання.* – Полтава, 2012.
2. Рассел Р. *Історія західної філософії.* – Переклад з англійської Ю. Лісняка та П. Таращука. – К.: Основи, 1995. – 759 с.
3. Дюпре Б. *Філософія: 50 ідей, о которых нужно знать* / Бен Дюпре; пер. с англ. М. Александровой. – М.: Фантом Пресс, 2014. – 208 с.
4. *Philosophy: the basic reading* / Ed. by Nigel Warburton; [2nd ed.]. London, N.Y.: Routledge, 2005. 571 pp.
5. Warburton, Nigel. *Philosophy: the basics* / Nigel Warburton; [5th ed.]. London, N.Y.: Routledge, 2013. 182 pp.

Допоміжна

1. Гільдебранд Д. фон. *Що таке філософія?* / Пер. з англ. Ю. Підлісний. – Львів: Колесо, 2008. – 244 с. – С. 20-32.
2. Киричок О.Б. *Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів* / Олександр Борисович Киричок. – Полтава: РВВ ПДАА, 2010.
3. Кривуля О.М. *Філософія: Навчальний посібник.* – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010.
4. Мондін, Баттіста. *Підручники систематичної філософії: Том 3. Онтологія і метафізика* / Баттіста Мондін; пер. з італ. Б.Завідняка. – Жовква: Місіонер, 2010. – 284 с.
5. Мондін, Баттіста. *Підручники систематичної філософії: Том 4. Філософія релігії і теодіцея* / Баттіста Мондін; пер. з італ. Б.Завідняка. – Жовква: Місіонер, 2012. – 208 с.
6. Татаркевич В. *Історія філософії.* В трьох томах (Переклад з польської А. Шкраб'юка). Т. 3: Філософія XIX століття і новітня. – Львів: Свічадо, 1999. – 568 с. – С. 5-222.
7. *Філософія: Навчальний посібник* / І.Ф.Надольний, В.П.Андрущенко, І.В.Бойченко, В.Л.Розумний та ін. За ред. І.Ф.Надольного – К.: Вікар, 1997 – С. 5 – 30.
8. Чернишов В.В. Філософія і здоровий глузд / В. В. Чернишов // *Грані.* – 2016. – № 138. – С. 38-44. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2016_138_8
9. Штайн Е. *Вступ до філософії* (Впровадження: Значення і структура твору «Вступу до філософії» Едит Штайн. Клавдія Марієць Вульф) / Пер. з нім. Ілони Терзової. – Жовква: Місіонер, 2011. – 248 с. – С. 5-19.
10. Янарас Х. *Нерозривна філософія: нариси вступу до філософії* / Христос Янарас; переклад з новогрец. А. Чердаклі та Н. Клименко. – К.: Основи, 2000.
11. Бохенский И.М. *Современная европейская философия* / Сокр. пер. с англ. В.В. Мшвениерадзе, М.К. Мамардашвили. – М.: Изд-во иностранной лит-ры, 1959. – 288 с.
12. Делёз Ж., Гваттари Ф. *Что такое философия?* / Пер. с фр. и послесл. С.Н. Зенкина— М.: Институт экспериментальной социологии, Спб.: Алетейя, 1998. – 288 с.

13. Лоу С. *Философский тренинг* / Стивен Лоу; пер. с англ. А.Л. Никифорова. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2007. – 352 [2] с.
14. Лоу С. *Философские истории* / Стивен Лоу; пер. с англ. А.Л. Никифорова. – М.: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2007. – 280 [2] с.
15. Мамардашвили М.К. *Философские чтения*. – СПб.: Азбука-классика, 2002. – 832 с.
16. Реале Дж., Антисери Д. *Западная философия от истоков до наших дней*. Т. 1-4 / Дарио Антисери, Джованни Реале; в переводе и под редакцией С. А. Мальцевой. – СПб.: Пневма, 1997. – 880 с.
17. Audi, Robert. "Philosophy: A Brief Guide for Undergraduates" / Robert Audi et al. In *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association* 56 (2) (1982): i–xviii.
18. Barnett, Dan. *Philosophy: the power of ideas* / Dan Barnett, Brooke Noel Moor, Kenneth Brooder; [7th ed.]. McGraw-Hill Higher Education, 2008. 122 pp.
19. Craig, Edward. *Philosophy: a very short introduction* / Edward Craig. Oxford: Oxford UP, 2002. 132 pp.
20. Dupré, Ben. *50 philosophy ideas you really need to know* / Ben Dupré; [ed. by Keith Mansfield]. London: Quercus Publishing, 2007. 208 pp.
21. Law, Stephen. *The Philosophy files*. / Stephen Law. London: Orion Children's Books (an Imprint of The Orion Publishing Group Ltd), 2002. 224 pp.
22. Law, Stephen. *The Philosophy Gym*. / Stephen Law. London: Headline Book Publishing, 2003.
23. Nigel, Thomas. *What does it all mean? A very short introduction to philosophy* / Thomas Nigel. N.Y.: Oxford UP, 1987. 101 pp.
24. Russell, Bertrand. "Philosophy for laymen" / Bertrand Russell. In *Unpopular essays*. London: George Allen and Unwin; N.Y.: Simon and Schuster, 1950. P. 21-33.
25. Russell, Bertrand. *The problems of philosophy* / Bertrand Russell. N.Y.: Henry Holt & Co.; London: Williams and Norgate, 1912. 255 pp. Repr. New York and Oxford: Oxford University Press, 1997.

19. Інформаційні ресурси

1. Чернишов В.В. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для студентів денної та заочної форм навчання. Полтава, 2017 року. (Електронна версія в електронній бібліотеці ПолтНТУ).
2. Чернишов В.В. Плани семінарських занять з дисципліни «Філософія» для студентів всіх спеціальностей денної форми навчання (18 годин). Полтава, 2017 року. (Електронна версія в електронній бібліотеці ПолтНТУ).
3. Чернишов В.В. Екзаменаційні питання з дисципліни «Філософія» для студентів денної та заочної форм навчання. Полтава, 2017 року. (Електронна версія в електронній бібліотеці ПолтНТУ).